

Webbinar om AI-kunnighet

Malin Johansson, jurist, Ledningskansliet

AI – snabbväxande teknologi

1950-talet begreppet artificiell intelligens myntas

1975 Sveriges första AI-professor

1997 datorn Deep Blue besegrar världsmästaren i schack

2022 ChatGPT släpps till allmänheten

IQ Test Results

Score reflects average of last 7 tests given

Reset Show Offline Test Show Mensa Norway
Vision Only Vision Only
TrackingAI.org
Offline quiz (not in training data)
A MaximumTruth.org Project

Note: The "Offline" IQ quiz is a test made by a Mensa member that has never been on the public internet, and is in no AI training data. Mensa Norway is a public online IQ test.

AI:n utvecklas fortfarande

Man files complaint after ChatGPT said he killed his children

21 March 2025

Share < Save

A Norwegian man has filed a complaint after ChatGPT falsely told him he had killed two of his sons and been jailed for 21 years.

has contacted the Norwegian Data Protection Authority and demanded the chatbot's maker OpenAI is fined.

It is the latest example of so-called "hallucinations", where artificial intelligence (AI) systems invent information and present it as fact.

Sverige / Region Kronoberg

Läkarnas förvåning: "Buk" byttes till "kuk"

Publicerad 1 maj 2024 kl 15.37

I region Kronoberg satsas det på AI, artificiell intelligens, för att skriva läkarnas journaler.

Men AI:n ersätter ibland medicinska diagnoser med namn på grönsaker och kan byta ut ord som "buk" mot "kuk".

– Naivitet är nog ett ganska bra ord för att beskriva vad som präglat det här införandet, säger urolog och överläkare till [SR](#).

AI-förordningen

- Världens första lagstiftning om AI
- Består av 113 artiklar
- Svensk lag sedan 1 augusti 2024
- Stegvis tillämpning – i princip full tillämpning till den 2 augusti 2026
- Art 1-5 började tillämpas 2 februari 2025

*"EU vill bli världsledande inom säker AI.
Genom att ta fram ett starkt regelverk som
utgår från mänskliga rättigheter och
grundläggande värden kan EU utveckla ett AI-
ekosystem som gynnar alla."
– EU kommissionen*

Art 4 – AI-kunnighet

Leverantörer och tillhandahållare av AI-system ska vidta åtgärder för att i största möjliga mån säkerställa att deras personal och andra personer som för deras räkning arbetar med drift och användning av AI-system har tillräcklig AI-kunnighet, med beaktande av deras tekniska kunskaper, erfarenhet och utbildning samt det sammanhang i vilket AI-systemen ska användas, och med hänsyn till de personer eller grupper av personer på vilka AI-systemen ska användas.

Vad innebär kravet på AI-kunnighet?

”För att dra största möjliga nytta av AI-system och samtidigt skydda grundläggande rättigheter, hälsa och säkerhet och möjliggöra demokratisk kontroll bör AI-kunnighet förse [...] med de begrepp som krävs för att fatta välgrundade beslut om AI-system.”

Begreppen varierar men kan innebära förståelse av:

- de åtgärder som ska tillämpas under användning
- lämpliga sätt att tolka utdata
- den kunskap som krävs för att förstå hur beslut som fattas med hjälp av AI kommer påverka berörda personer

Vad är ett AI-system?

Ett maskinbaserat system som är utformat för att fungera med varierande grad av autonomi och som kan uppvisa anpassningsförmåga efter införande och som, för uttryckliga eller underförstådda mål, drar slutsatser härledda från den indata det tar emot, om hur utdata såsom förutsägelser, innehåll, rekommendationer eller beslut som kan påverka fysiska eller virtuella miljöer ska genereras.

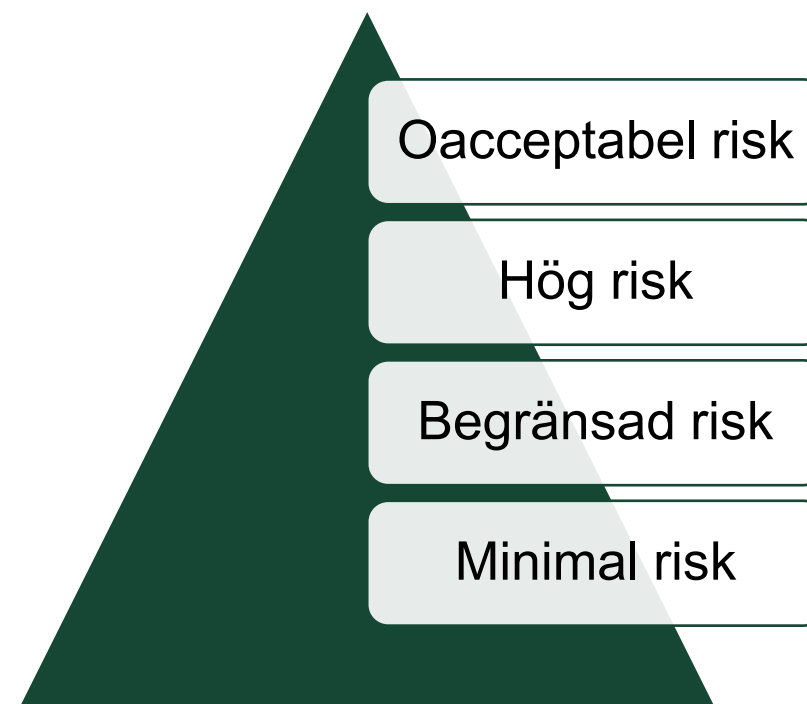

AI-förordningen

Riskbaserat förhållningssätt

- AI-system med oacceptabel risk (förbjuden)
- AI-system med hög risk (flertalet krav)
- AI-system med begränsad risk (krav på öppenhet)
- AI-system med minimal risk (AI-förordningen ställer inga krav)

Riskbedömningen är baserad på det avsedda användningsområdet.

AI-system med oacceptabel risk

- AI-system som är förbjudna
- Finns några få undantag, t.ex. för polis vad gäller biometrisk fjärridentifiering i realtid

Social
poängsättning

Biometrisk
fjärridentifiering i
realtid

Utnyttjar
människors
sårbarheter

Manipulerar
människors
beteende

Bedömer risken för
en individ att begå
brott

Känsloigenkänning
på arbetsplatser
m.m.

AI-system med hög risk

Det finns två kategorier av AI-system med hög risk.

Kategori 1

AI-system som är tänkt att användas som en säkerhetskomponent i en produkt, eller AI-systemet i sig är en produkt, som omfattas av en rättsakt i bilaga 1

OCH

denna produkt måste genomgå en tredjepartsbedömning för att få släppas ut på marknaden eller tas i bruk.

Kategori 2

AI-system som omfattas av bilaga 2 i förordningen.

- Utbildning och yrkesutbildning
- Anställning, arbetsledning och tillgång till egenföretagande

T.ex. AI-system som används för rekrytering och utvärdering av anställda eller för att utvärdera läranderesultat eller fastställa antagning till utbildning.

AI-system med hög risk

Skyldigheter åläggs både leverantör och tillhandahållare.

- Följa bruksanvisningen för AI-systemet
- Säkerställa AI-kompetens (utbilda personal)
- Informera leverantören och behörig myndighet om risker
- Spara loggar
- Informera berörda arbetstagare och fackförbund
- I vissa fall genomföra en **konsekvensbedömning avseende grundläggande rättigheter**

OBS! bedömningen ska göras innan systemet börjar användas.

AI-system med begränsad risk

AI-system som interagerar med människor.

Transparenskrav som innebär att användaren ska förstå att hen interagerar med ett AI-verktyg.

T.ex. chatbot.

AI-system som genererar texter, bilder med mera.

Transparenskrav som innebär att man ska förstå att materialet är AI-genererat.

T.ex. deepfakes.

AI-system med minimal risk

- AI-förordningen ställer inga krav
- Verksamheter kan på frivillig basis förbinda sig till uppförandekoder för AI-system
- Annan lagstiftning gäller fortfarande, t.ex. GDPR

Undantag för forskning

- AI-förordningen ska inte underminera forsknings- och utvecklingsverksamhet.
- Innebär att AI-förordningen inte behöver tas hänsyn till under processen att ta fram ett AI-system. OBS! AI kan ändå inte tränas på vilken data som helst, regleras av annan lagstiftning.
- Påverkar inte skyldigheten att följa förordningen om ett AI-system som omfattas ska släppas ut på marknaden.

The New York Times

The Times Sues OpenAI and Microsoft Over A.I. Use of Copyrighted Work

Millions of articles from The New York Times were used to train chatbots that now compete with it, the lawsuit said.

 Share full article   1.3K

AI-förordningen och GDPR

- GDPR gäller parallellt med AI-förordning
- Innebär att oavsett risknivå på AI-systemet om det behandlar personuppgifter ska GDPR tas hänsyn till
 - Behöver finnas ett syfte/ändamål med behandling, "cool/rolig" leksak/häftig ny teknik inte tillräckliga syften
 - Grundläggande principerna behöver följas
 - Personuppgifter intagna för ett annat syfte kan inte användas som träningsdata
 - Tredjeland behöver tas hänsyn till
 - Personuppgiftsbiträdesavtal
- IMY har tagit fram vägledning om GDPR och AI

Att tänka på vid användning

- Transparens: om text eller bild är skapad eller bearbetad med AI behöver det framgå.
- Om du avser att behandla någons personuppgifter i en AI behöver du informera personen om det **först**.
- SLU som myndigheter behöver kunna motivera sina beslut.
- Använder du AI för att t.ex. översätta en text bör du kontrollera den innan du publicerar texten. Hänvisar den till en källa dubbelkolla. Du har ansvaret även om en AI gjort del av jobbet.

Du kan inte skylla på AI:n

AI-kritik mot Busch: ”Bristande kunskap”

Att Ebba Busch har använt AI på ett slarvigt sätt får nu kritik. ”En publik person, i det här fallet en politiker, borde känna ett särskilt ansvar för att dubbelkolla sina källor”, säger professor Marco Kuhlmann.

Birgitta Forsberg

Publicerad 2025-08-15

Följ skribent

Energi- och näringsminister Ebba Busch (KD) har trampat snett i sin AI-användning och felciterat kulturjournalisten Elina Pahnke i sitt Almedalstal. Något Ebba Busch, som även är vice statsminister, nu har bett om ursäkt för på Facebook.

Ebba Busch kritiseras för slarvig AI-användning när hon felciterade

WORLD NEWS

Deloitte to partially refund Australian government for report with apparent AI-generated errors

MELBOURNE, Australia (AP) — Deloitte Australia will partially refund the 440,000 Australian dollars (\$290,000) paid by the Australian government for a report that was littered with apparent [AI-generated](#) errors, including a fabricated quote from a federal court judgment and references to nonexistent academic research papers.

Deloitte Australia to partially refund \$290,000 report filled with suspected AI-generated errors
| AP News

Att tänka på vid användning

- Tänk på vad du delar med en AI, många AI (framförallt gratis versioner) använder den data de får för att lära sig. Medför spridning av den data AI:n matas med. Dela inte:
 - sekretessuppgifter
 - känsliga personuppgifter
 - uppgifter som inte kan delas med vem som helst, t.ex. källkod, lösenord
- Vanliga IT-systems regler gäller även för AI.
 - bedömning enligt 10 kap 2a§ OSL före att sekretessuppgifter delas med betrodd AI

Slutsats: Vad innebär AI-kunnighetskravet för SLU?

- AI är inte undantagen annan lagstiftning, den behöver därför tas hänsyn till.
- Att det inte bara är att trycka på knappen och börja använda ett AI-system.
- Förberedelser behöver göras **innan** AI-systemet börjar användas.
 - Identifiera vilken riskkategori AI-systemet hör till
 - Se över vad AI:n kommer åt och hur den kommer hantera indatan
 - Se till att den personal som kommer använda AI:n vet hur den fungerar och hur de ska tolka resultatet (utdatan)
 - Se till att andra parter som kommer påverkas av AI-systemet informeras
- AI-kunnighetskravet gör att ursäkter som *"jag visste inte att jag behövde vara transparent"* inte godtas

Tack för uppmärksamheten!

KONTAKTUPPGIFTER

Malin Johansson, jurist/legal counsel
018-67 28 48, malin.a.johansson@slu.se

Om du har frågor eller feedback kring dagens webinar kontakta oss
gärna på e-post dataskydd@slu.se

På [medarbetarwebben](#) kan du hitta råd för att använda AI-tjänster.

SCIENCE AND
EDUCATION **FOR**
SUSTAINABLE
LIFE